

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

***“Διεθνής εμπειρία
από συλλογικά, δημοκρατικά &
συνεργατικά εκπαιδευτικά μοντέλα”***

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΜΑΡΤΙΟΥ 2023

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

«Διεθνής εμπειρία από συλλογικά, δημοκρατικά & συνεργατικά εκπαιδευτικά μοντέλα»

ΚΑΛΕΣΜΕΝΟΣ ΟΜΙΛΗΤΗΣ:

Καθηγητής

Pasi Sahlberg

Professor at the University of Melbourne, Australia

Angelo Gavrielatos

President of New South Wales Teachers Federation

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΜΑΡΤΙΟΥ 2023

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΙΚΙΝΗΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Συνάδελφοι, καλή σας ημέρα. Καλημέρα για μας εδώ στην Ελλάδα δηλαδή, γιατί γιατί τον κύριο Sahlberg και για τον κύριο Γαβριελάτο είναι βράδυ στην Αυστραλία. Σας καλωσορίζουμε σε μία ακόμη από τις εκδηλώσεις που έχει ξεκινήσει από πέρσι η Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας στο πλαίσιο του αγώνα που δίνει ενάντια σε αυτό που η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας ονομάζει «αξιολόγηση» τόσο των εκπαιδευτικών μονάδων όσο και των εκπαιδευτικών αλλά που ξεκάθαρα για μας έχει αποδειχθεί ότι πρόκειται για μια πρόθεση κατηγοριοποίησης τόσο των σχολικών μονάδων όσο και των εκπαιδευτικών, ένας αγώνας που πέρσι έδωσε πολύ ωραίες εκδηλώσεις όπως και αυτή που έχουμε σήμερα και είχαμε και την προηγούμενη βδομάδα, που δίνουν πλούσια εμπειρία και μεταδίδουν και μπολιάζουν με την επιστημονική γνώση και τον συνδικαλιστικό αγώνα που δίνουμε εδώ στην Ελλάδα.

Θέλω να ευχαριστήσω τόσο τον καθηγητή τον Pasi Sahlberg όσο και τον Άγγελο τον Γαβριελάτο, που θα πω λίγα λόγια γι' αυτούς στη συνέχεια, για την συμμετοχή τους σε σημερινή εκδήλωση, είναι για μας πολύτιμη.

Πριν προχωρήσω λοιπόν, να δώσω το λόγο στον Pasi Sahlberg, να πω ενημερώνοντας τους συναδέλφους που παρακολουθούν, ότι είναι καθηγητής σήμερα στο Πανεπιστήμιο της Μελβούρνης με μια μακρά θητεία σε πανεπιστήμια όλου του κόσμου.

Είναι εκπαιδευτικός πάνω απ' όλα και ο οποίος έχει εργαστεί και ως επιμορφωτής εκπαιδευτικών. Είναι άριστος γνώστης του φιλανδικού συστήματος για το οποίο γίνεται τόσος λόγος εδώ στην Ελλάδα έχοντας συμβουλευτικό και καθοδηγητικό ρόλο σε αυτό κατά καιρούς.

Τα τελευταία χρόνια, τις τελευταίες δεκαετίες όπως διαβάζουμε στο βιογραφικό του, αναλύει συστήματα και εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις σε όλο τον κόσμο. Έχει εργαστεί με εκπαιδευτικές ηγεσίες στην ουσία σε όλο τον κόσμο, στις Ηνωμένες Πολιτείες, στον Καναδά, στην Ευρώπη, στη Μέση Ανατολή, στην Αφρική και την Ασία.

Στην Ελλάδα τον έχουμε γνωρίσει μέσα από ένα του βιβλίο από αυτά τα οποία έχει γράψει, τα Φιλανδικά Μαθήματα, το οποίο μας δίνει αρκετά μαθήματα σε σχέση με το τι πραγματικά ισχύει με το φιλανδικό μοντέλο και ποιος είναι ο μύθος γύρω από αυτό.

Η συμβολή του στη σημερινή συζήτηση, πέρα από όλα τα υπόλοιπα έχει να κάνει και με το σύστημα PISA, κάτι το οποίο ψευδεπίγραφα, αντιγράφοντας τον τίτλο, έχει επιβάλει από πέρσι η Υπουργός Παιδείας σε πιλοτικό υποτίθεται ρόλο αλλά φέτος σε καθολική εφαρμογή, σε όλη την Ελλάδα και πιστεύουμε ότι όλη η συζήτηση και η εισήγησή του θα αναδείξει αυτά τα οποία θεωρούμε που στην ουσία αποδομούν την εκπαιδευτική πολιτική που ασκείται αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα. Σε κάθε περίπτωση, θεωρούμε ότι πρόκειται για μια πολύ ενδιαφέρουσα παρουσίαση.

Για τον πατριώτη μας, τον Βαγγέλη τον Γαβριελάτο, θα τα πούμε στη συνέχεια, πριν μιλήσει. Κύριε Sahlberg, έχετε το λόγο. Σας ευχαριστούμε πολύ.

P. SAHLBERG: Ευχαριστώ πάρα πολύ. Με ακούτε από την Μελβούρνη, από την Αυστραλία; Ευχαριστώ πάρα πολύ που με φιλοξενείτε σε αυτή τη συζήτηση και την παρουσίαση. Είναι τιμή μου και χαρά μου να είμαι εδώ, να σας μιλάω από τη Μελβούρνη, την πολιτεία της Βικτόρια, την «Πολιτεία της Εκπαίδευσης» όπως ονομάζεται διαφορετικά.

Αρχικά, θα ήθελα να σας πω ότι ήταν καιρός να έχουμε αυτή τη συζήτηση στην Ελλάδα, στην Αυστραλία, στη Φιλανδία και σε όλο τον κόσμο. Και

συχνά λέω, ότι αν δεν είναι τώρα, πότε θα είναι; Και αν δεν είμαστε εμείς, ποιος θα το κάνει;

Η πανδημία την οποία ακόμα βιώνουμε ανά τον κόσμο, μας έκανε να σκεφτούμε τι κάνουμε, την παγκόσμια κατάσταση η οποία έχει διαμορφωθεί έτσι ώστε να επιτρέπει τέτοιου είδους συζητήσεις. Οπότε πραγματικά τώρα είναι ο καιρός να σκεφτούμε τι να κάνουμε και να μιλήσουμε γι' αυτά.

Για να προσπαθήσουμε σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, θα σας δείξω κάποιες διαφάνειες και στη συνέχεια, μπορείτε να δείτε δηλαδή αυτά τα γραφήματα και μπορώ να σας τα κοινοποιήσω και μέσω της ΔΟΕ.

Λοιπόν, θα δούμε τι έχουμε μάθει από τον κόσμο, ποιες είναι οι εμπειρίες διαφορετικών εκπαιδευτικών συστημάτων για τους Έλληνες δασκάλους. Θα δούμε λοιπόν τα Φιλανδικά Μαθήματα αλλά και μαθήματα από διαφορετικές χώρες στον κόσμο. Δούλεψα πολύ με την φιλανδική κυβέρνηση σχεδιάζοντας και επανασχεδιάζοντας το σύστημα εκεί, γι' αυτό το αγαπώ πάρα πολύ.

Αυτό που θα κάνω βασικά, θα μιλήσω για τρία πράγματα και θα προσπαθήσω να είναι 25 λεπτά, έτσι ώστε να έχουμε χρόνο για ερωτήσεις και για την ομιλία του Angelo. Θα ήθελα να πω λοιπόν ποιες είναι οι τάσεις στην παγκόσμια σχολική εκπαίδευση. Είναι κάτι που πρέπει όλοι να το έχουμε κατά νου. Πού βρισκόμασταν πριν την πανδημία. Είχε διαμορφωθεί πριν από τρία χρόνια και τώρα τα πράγματα τείνουν να αλλάζουν.

Θα μιλήσω επίσης για τη σημασία της φιλανδικής εκπαίδευσης, όχι ότι είναι το καλύτερο σύστημα στον κόσμο αλλά σημαντικό και στη συνέχεια, θα προσπαθήσουμε να δούμε πώς αυτά μπορούν να αντανakλούν την κατάσταση στα δικά σας ελληνικά δημοτικά σχολεία.

Έχω έρθει στην Ελλάδα πολλές φορές αλλά όχι πρόσφατα οπότε δεν μπορώ να έχω εικόνα της τρέχουσας κατάστασης. Ας δούμε λοιπόν τις τάσεις στην παγκόσμια σχολική εκπαίδευση. Τα καλά νέα είναι ότι έχουμε πολλές πληροφορίες, δεδομένα, στατιστικές για διαφορετικές πτυχές της σχολικής εκπαίδευσης.

Σε διαφορετικά μέρη του κόσμου η κατάσταση είναι τελείως διαφορετική από ό,τι είχαμε πριν από 25 χρόνια, δηλαδή στο τέλος της δεκαετίας του '90. Ξέρουμε τι συμβαίνει και τι πρέπει να συμβεί όταν μιλάμε για σχολική εκπαίδευση. Μέσα από αυτά θα προσπαθήσω να θυμίσω σε όλους σας ότι υπήρξαν πολλές προκλήσεις παγκοσμίως, όχι μόνο στην Ελλάδα, στην Αυστραλία ή σε

συγκεκριμένες χώρες, αλλά παντού. Και είναι κάτι που είναι σημαντικό γιατί αυτά τα τελευταία χρόνια με την πανδημία, η πανδημία μάλλον δεν μας βοήθησε να επιλύσουμε αυτά τα προβλήματα ή να βρούμε μια λύση προς τη σωστή κατεύθυνση. Αλλά μάλλον τα πράγματα έγιναν πιο δύσκολα.

Το ζήτημα είναι λοιπόν να δούμε πώς μαθαίνουν τα παιδιά μας ανά τον κόσμο. Είναι μια αδρομερής εικόνα που θα σας δείξω και σε σύγκριση με 20 – 25 χρόνια πριν, πώς τα παιδιά μαθαίνουν σήμερα και δεν μιλάω για όλους τους τρόπους μάθησης αλλά για την τυπική και συμπεριληπτική αξιολόγηση, δηλαδή αυτά όλα που συμπεριλαμβάνονται στην αξιολόγηση.

Υπάρχουν όμως και άλλα σημαντικά πράγματα αλλά δεν θα τα συμπεριλάβω. Αυτό που βλέπετε εδώ, σε αυτό το γράφημα, αντιπροσωπεύει τα στοιχεία και η Ελλάδα είναι χώρα του ΟΟΣΑ όπως η Αυστραλία, η Φιλανδία και έχουμε τώρα αυτές όλες τις 38 χώρες μέλη του ΟΟΣΑ και βλέπουμε την μέση απόδοση – επίδοση των μαθητών.

Λοιπόν, βλέπουμε τις επιδόσεις των δεκαπεντάχρονων, του πληθυσμού που ψάχνουμε στα στοιχεία του ΟΟΣΑ. Οι μελέτες της PISA πραγματοποιούνται κάθε τρία χρόνια και βλέπουμε όταν αρχίζουμε να κάνουμε αυτή την αξιολόγηση πριν από 23 χρόνια υπήρχε μια βελτίωση στην αρχή. Αυτό συνέβη με όλες τις αξιολογήσεις, τις εθνικές, τις διεθνείς, και βλέπουμε μια μικρή βελτίωση, μετά βλέπουμε μια επιπεδοποίηση των πραγμάτων. Αυτό συνέβη και με την PISA του ΟΟΣΑ, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, συμπεριλαμβανομένης και της Φιλανδίας.

Είναι πολύ ενδιαφέρον αυτό και δεν έχει φυσικά να κάνει με την πανδημία του COVID, αυτές οι εξελίξεις ήταν πριν την πανδημία και θα σας δείξω και κάτι άλλο εδώ που δείχνει πόσα χρήματα έχουν δαπανηθεί για την εκπαίδευση. Είναι μια ξεκάθαρη τάση αλλά από την άλλη πλευρά, δηλαδή ξοδεύουμε περισσότερους πόρους για τους μαθητές στις διάφορες χώρες για να προσπαθήσουμε να έχουμε καλύτερα αποτελέσματα.

Είναι βέβαια ένα ευαίσθητο ερώτημα και θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί αλλά όπως και να το δείτε, οι δαπάνες για τα σχολεία θέτουν ένα ερώτημα: κάνουμε λάθος πράγματα; Ξοδεύουμε χρήματα για πράγματα τα οποία δεν σχετίζονται με αυτό που κάνουν τα παιδιά και οι δάσκαλοι στα σχολεία;

Για μένα αυτό είναι ένα δείγμα ότι στα περισσότερα μέρη του κόσμου οι πολιτικές και οι μεταρρυθμίσεις ανά τον κόσμο δεν γίνονται σε πράγματα που έχουν άμεση επίπτωση στην μάθηση. Και βλέπουμε ότι οι δαπάνες δεν έχουν να κάνουν με τους δασκάλους, έχουν να κάνουν με την τεχνολογία, με τη βελτίωση ίσως της γραφειοκρατίας, ίσως ο Angelo μετά θα μας πει μερικά πράγματα, τι γίνεται στην Αυστραλία. Αλλά όλα αυτά είναι δαπανηρά πράγματα που στοχεύουν την εκπαίδευση αλλά δεν αφορούν τους δασκάλους.

Η δεύτερη τάση είναι οι μεγάλες ανισότητες που έχουμε δει αξιολογώντας και μετρώντας τη μάθηση των εκπαιδευομένων. Η πρώτη μελέτη της PISA πριν από 23 χρόνια βλέπουμε το μέσο όρο των χωρών του ΟΟΣΑ, βλέποντας το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, τους πιο φτωχούς και τους πιο πλούσιους.

Βλέπουμε αυτό το βέλος εκεί και το οποίο ανταποκρίνεται σε τρία χρόνια σχολικής εκπαίδευσης. Αν δούμε τα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα και επικεντρωθούμε στους μαθητές που τα έχουν, βλέπουμε ότι αυτοί βρίσκονται πολύ πιο πίσω από αυτούς οι οποίοι βρίσκονται σε ανώτατα κοινωνικοοικονομικά επίπεδα.

Αυτό το βλέπουμε εδώ και 23 χρόνια και βλέπουμε ότι αυτό το κενό υπάρχει σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, ακόμα και στη Φιλανδία. Τι πιστεύετε ότι έγινε τα τελευταία 23 χρόνια, αν θέσω αυτό το ερώτημα; Και βλέποντας αυτές τις ανισότητες και αυτή είναι η διαδικασία και η έλλειψη ευημερίας.

Βλέποντας τα στοιχεία τα τελευταία της PISA, βλέπουμε πάλι αυτό το κενό των τελευταίων τριών ετών που σημαίνει ότι δεν συνέβη τίποτα. Γιατί οι κυβερνήσεις λοιπόν δεν μπόρεσαν να διευθετήσουν αυτά τα ζητήματα; Γιατί δεν μπήκαν σε μεταρρυθμίσεις και διαδικασίες όσον αφορά την ισότητα, την ισονομία της εκπαίδευσης; Γιατί δεν κατάλαβαν ποιος είναι ο ρόλος των δασκάλων ή τι πρέπει να κάνουν τα σχολεία και αντί αυτού προσπάθησαν να το συνεχίσουν, να το δαιωνίσουν αυτό το πρόβλημα υπό μία έννοια μη κάνοντας τίποτα.

Υπό αυτή την έννοια λοιπόν, υπονόμισαν αυτό που θα θέλαμε ως ισότητα στην εκπαίδευση. Και είναι ένα θέμα το οποίο θα πρέπει να συζητηθεί ενδελεχώς. Και τέλος, το τρίτο ανά τον κόσμο είναι η μείωση της ευημερίας των δασκάλων και των μαθητών στα σχολεία.

Βλέπουμε ότι η συμμετοχή των μαθητών έχει μειωθεί, η συμμετοχή των δασκάλων έχει μειωθεί, ως engagement θεωρούμε τη συμμετοχή και επίσης,

υπάρχει και μία μείωση της ετοιμότητας για μάθηση και από τις δύο πλευρές. Πολλοί θεωρούν ως αιτία την πανδημία.

Εγώ πιστεύω όμως ότι η πανδημία δεν έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο σε αυτή την κατιούσα. Ίσως απλώς να χειροτέρευσε κάπως τα πράγματα αλλά καθώς κινούμαστε προς το μέλλον, δεν υπάρχει καμία χώρα στον κόσμο, είτε στην πρωτοβάθμια, είτε στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση που να έχει υιοθετήσει μία σοβαρή εκπαιδευτική μεταρρύθμιση χωρίς όμως να λάβει αυτή την ευημερία, τόσο των διδασκομένων όσο και των διδασκόντων.

Στην Αυστραλία προσπαθούν εδώ και αρκετά χρόνια και βλέπουν ότι αυτός ο online χρόνος που περνάνε τα παιδιά έχει αυξηθεί κατακόρυφα τον τελευταίο καιρό απ' ό,τι τα προηγούμενα χρόνια. Στην Αυστραλία ο μέσος ενήλικας ή έφηβος περνάει 8 ώρες σχεδόν ημερησίως online και αυτό βέβαια είναι εις βάρος της εκπαίδευσης.

Και αυτό είναι κάτι το οποίο θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι επαχθές και κάθε σχολικό σύστημα πρέπει να βρει τρόπο να απομακρύνει τα παιδιά από αυτή τους την ενασχόληση. Η UNESCO λοιπόν, ο ΟΟΣΑ κλπ, όλοι ασχολούνται με αυτό το πρόβλημα. Ακόμα και η Παγκόσμια Τράπεζα.

Η UNESCO μιλάει για τα 260 εκατομμύρια παιδιά, εφήβους και νέους που δεν πηγαίνουν σχολείο. Ο ΟΟΣΑ μιλάει για τις διαφορές απόδοσης ή επιδόσεων σε χώρες του ΟΟΣΑ μεταξύ των πιο κοινωνικοοικονομικά ευνοημένων και των μειονεκτούντων μαθητών. Και η Παγκόσμια Τράπεζα αναγνωρίζει ότι υπάρχει μια παγκόσμια μαθησιακή κρίση.

Οπότε αυτοί είναι όλοι οι κώδωνες του κινδύνου οι οποίοι κρούονται από όλους αυτούς τους οργανισμούς, ότι υπάρχει κρίση και δεν θα τη λύσουμε αν δεν σκεφτούμε διαφορετικά.

Το φιλανδικό τώρα παράδειγμα. Εγώ είμαι από τη Φιλανδία και ξέρω το εκπαιδευτικό σύστημα καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο βεβαίως στον κόσμο. Θα σας πω λίγα πράγματα λοιπόν, σχετικά με την εμπειρία μου και πώς αυτή μπορεί με κάποιο τρόπο να αντιπαραβληθεί με την κατάσταση στην Ελλάδα.

Θα μπορούσα να μιλάω ώρες αλλά για να είμαι σύντομος, 20 χρόνια πριν ξεκίνησα να δουλεύω με φίλους σε όλο τον κόσμο, σχετικά με αυτή την ιδέα των πολιτικών εκπαίδευσης, των κατευθύνσεων που αφορούσε και τον ανταγωνισμό μεταξύ των σχολείων, την τυποποίηση των προγραμμάτων, την αξιολόγηση, τα

στάνταρ τεστ, που τελικά, έκαναν υπόλογους τους καθηγητές, κατά κάποιο τρόπο οδηγούσαν στην ιδιωτικοποίηση όλη αυτή την κίνηση μεταρρύθμισης, η οποία είναι κάτω από το ακρωνύμιο GERM.

Και αυτά τα GERM, αυτές οι μεταρρυθμίσεις μπορεί πολλές φορές να είναι προβληματικές. Αν αυτά γινόντουσαν 25 χρόνια πριν, πολλοί θα έλεγαν ότι αυτές ακριβώς οι πολιτικές είναι οι ορθές για να βελτιωθεί το σύστημα. Θα μαθαίνει καλύτερα ο σπουδαστής. Κάποιες χώρες, οι ΗΠΑ, η Χιλή, η Γαλλία, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία, κάπως είναι ένα καλό παράδειγμα αυτής της κακής ιδέας θα έλεγα.

Το εναλλακτικό τώρα, η εναλλακτική πολιτική, ένα άλλο παράδειγμα ξεκίνησε να προκύπτει όταν οι μελέτες της PISA έδειξαν ότι υπάρχουν κάποιες χώρες σαν τη Φιλανδία, ο Καναδάς, η Ιαπωνία, και μετά η Εσθονία που τα πάνε αρκετά καλά, όπως και η Νότια Κορέα, που έχουν μάλλον τις αντίθετες εκπαιδευτικές πολιτικές απ' ό,τι αυτές που βλέπετε στον κόκκινο κύκλο.

Ενθαρρύνουν αυτές οι πολιτικές ή μάλλον, υποστηρίζουν τη συνεργασία μεταξύ περιοχών, κοινοτήτων, δασκάλων, σχολείων και όχι τον ανταγωνισμό. Τα ωρολόγια προγράμματα είναι φτιαγμένα και ραμμένα στις ικανότητες των συνθηκών των σχολείων, των περιοχών και είναι εντελώς αντίθετη η λογική από τα στάνταρ.

Υπάρχει εμπιστοσύνη προς τους καθηγητές στο τι κάνουν μέσα στο σχολείο και η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται με έναν πιο βιώσιμο, αν θέλετε, τρόπο, και όχι με αυτόν τον τρόπο του «είσαι υπόλογος». Και αυτά ακριβώς είναι στην καρδιά του εκπαιδευτικού συστήματος στην Φιλανδία από τη δεκαετία, εδώ και 30 – 40 χρόνια.

Οι επικεφαλής των σχολείων, οι κοινότητες σε ολόκληρο τον κόσμο, νομίζω κατάλαβαν με αυτό τον τρόπο, έγινε αντιληπτό ότι ακολουθώντας τις αρχές που είναι στον κόκκινο κύκλο, συχνά δεν ταιριάζουν αυτές οι ιδέες με τις τοπικές συνθήκες. Κάτι άλλο έπρεπε να γίνει και η Φιλανδία έγινε μία χώρα μοντέλο, όχι λόγω των αποτελεσμάτων της PISA αλλά ακριβώς λόγω του εναλλακτικού τρόπου, του πιο δημοκρατικού και συνεργατικού τρόπου μιας άλλης κουλτούρας, αν θέλετε, που επικράτησε στο σύστημά της εντελώς αντίθετη με αυτή των ΗΠΑ.

Και εδώ μπαίνει το θέμα της έμπνευσης το οποίο συνεχίζει να ισχύει μόλις οι άνθρωποι καταφέρουν να δουν τι υπάρχει πίσω από τα αποτελέσματα της PISA. Η Φιλανδία και σχολεία στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση,

έγινε αντιληπτικό ότι η ισότητα εδώ, η ισονομία, η ίση πρόσβαση ήταν αυτό που έφερνε την επιτυχία.

Όλα αυτά δεν έχουν να κάνουν με τους γονείς του κάθε παιδιού, τη γλώσσα, τη φυλή, το στιδήποτε άλλο μπορεί να διαχωρίζει τα άτομα και τους μαθητές. Όλα τα σχολεία μπορεί να είναι καλά. Η υγεία και η ευημερία, ως θέμα, υπήρχε στη Φιλανδία πολύ πριν την πανδημία. Τώρα μόλις κάποιοι άλλοι αρχίζουν να καταλαβαίνουν ότι θεωρώντας ως δεξιότητα την υγεία, όπως το θεώρησε η Φιλανδία και άλλες χώρες, είναι πραγματικά ένας τρόπος που πραγματικά συνδέεται με την ισότητα, συνδέεται και με τα ίδια τα μαθησιακά αποτελέσματα.

Το να υπάρχουν γεύματα για όλα τα παιδιά, και αυτό είναι ένα σημαντικό θέμα διότι επικεντρωνόμαστε στο υγιές σχολείο, σε αυτή την ιδέα και το γεύμα στο σχολείο είναι ένας τρόπος να εκπαιδεύσεις ένα παιδί να καταλαβαίνει τι σημαίνει υγεία, υγιεινή διαβίωση ή το παιχνίδι, αν θέλετε, διότι η Φιλανδία θεωρείται το Ελντοράντο του παιδικού παιχνιδιού διότι είναι μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος και βεβαίως, η εντιμότητα που δεν έχει να κάνει μόνο με τη χρηματοδότηση, έχει να κάνει με πολλές άλλες παραμέτρους.

Όλα αυτά αυξάνουν τα θετικά αποτελέσματα. Αν δίνεις περισσότερους πόρους εξάλλου σε ένα σχολείο, έτσι κι αλλιώς, σίγουρα θα καλυφθούν πολλά πράγματα. Είδαμε λοιπόν και γνωρίζουμε ότι κάποια στιγμή άρχισαν να πέφτουν τα αποτελέσματα της PISA και σε μας, στη Φιλανδία ίσως έγινε ορατό πολύ περισσότερο λόγω των υψηλών ποσοστών τα τελευταία χρόνια, μαθηματικά, ανάγνωση και σε άλλα πεδία.

Από αυτά μπορούμε να βγάλουμε πολλά συμπεράσματα. Για να δούμε όμως πόσο δραματική υπήρξε αυτή η αλλαγή. Εδώ τι βλέπουμε λοιπόν; Το μέσο σκορ της PISA στις επιστήμες και στα μαθηματικά στη Φιλανδία έναντι του μορφωτικού επιπέδου των γονιών. Στα αριστερά έχουμε γονείς με χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, 8 – 9 χρόνια φοίτηση. Και στα δεξιά βλέπουμε τα παιδιά των οποίων οι γονείς είναι ανώτατης εκπαίδευσης.

Το 2009, δέκα χρόνια πριν, είχαν επιδόσεις πάνω από το μέσο όρο το ΟΟΣΑ και αυτό είναι, αν θέλετε, και το δυνατό σημείο του φιλανδικού συστήματος. Βλέπετε ότι σημαντική πτώση αφορούσε κυρίως τα παιδιά τα οποία έρχονται από οικογένειες με λιγότερο εισόδημα και λιγότερο κυρίως εκπαιδευτικό background.

Μπορούμε λοιπόν να μάθουμε κάτι από αυτό; Ναι, προφανώς και μπορούμε να μάθουμε. Δηλαδή ξέρουμε πια ότι οπουδήποτε υπάρχουν κοινωνικοοικονομικές ανισότητες, αυτό θα έχει αντίκτυπο αμέσως στα μαθησιακά αποτελέσματα. Άρα λοιπόν θα πρέπει κανένας να μπλοκάρει αυτό τον κύκλο ανισότητας παρεμβαίνοντας σε άλλα επίπεδα, πέραν του τι συμβαίνει στο σχολείο, να δει τις άλλες κοινωνικές και οικονομικές πολιτικές ώστε να διασφαλιστεί ότι αυτές οι κοινωνικοοικονομικές ανισότητες θα παύσουν να υπάρχουν.

Δεύτερον, η κυβέρνηση στη Φιλανδία ή μάλλον οι κυβερνήσεις, οι πολιτικές εν πάση περιπτώσει που οδηγήθηκαν από τη στιγμή που συνειδητοποίησε η φιλανδική κυβέρνηση ότι ήταν πολύ καλό το σύστημά της, την έκαναν να εφησυχάσει. Το σημαντικό λοιπόν το οποίο μαθαίνουμε, αυτούς που ρυθμίζουν τα συστήματα, αν τα πράγματα πηγαίνουν καλά, μην εφησυχάζετε, όταν ένα σχολείο τα πάει καλά, θα πρέπει εκείνη ακριβώς τη στιγμή να σκεφτεί κάποιος τι είναι το επόμενο βήμα, τι είναι το περισσότερο που μπορώ να κάνω για να μην εφησυχάσω ακριβώς και αντιστραφεί η πορεία.

Και βεβαίως, η χρήση των μέσων, η διαδραστική προβληματική που κάποιες φορές ονομάζεται, την βάζουμε κάτω από την ομπρέλα της εμμονής, της έξης, όλη αυτή την ιστορία των τεχνολογιών που τελικά όντως έχει καταστρέψει τη δημιουργικότητα και την δυναμική μάθησης σε πολλά παιδιά στη Φιλανδία και όχι μόνο, θα πρέπει να δούμε λοιπόν τι μπορούμε να κάνουμε για όλα αυτά.

Για τα δικά σας τώρα δημοτικά, τι είναι αυτό που μπορούμε να μάθουμε από όλη αυτή την ιστορία; Εγώ απλώς θα προτείνω κάποιες ιδέες. Η Ομοσπονδία σας και άλλοι έχουν μιλήσει αλλά εν προκειμένω, θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί το υλικό αυτό σαν μια γέφυρα προς κάτι καλύτερο.

Το πρώτο που θα ήθελα λοιπόν να σχολιάσω, σας ενθαρρύνω να γίνετε πιο ενεργοί σε επίπεδο συνδημιουργίας του νέου ελληνικού σχολείου. Δηλαδή μην αντιμετωπίσετε μεμονωμένα κάποια καυτά προβλήματα. Το θέμα της συνδημιουργίας είναι κάτι πολύ πιο ευρύ για το νέο ελληνικό σχολείο. Θα πρέπει να είμαστε πολύ πιο τολμηροί στις αποφάσεις που θα πάρουμε γιατί τα πάντα έχουν αλλάξει.

Δεν αναφέρομαι μόνο στην ΑΙ, την τεχνητή νοημοσύνη, και τόσα άλλα πράγματα τα οποία μπαίνουν στη ζωή των παιδιών, στη ζωή των δασκάλων, όλων μας. Τα πάντα έχουν αλλάξει και θα συνεχίσουν να αλλάζουν οπότε τώρα, έχοντας

αφήσει την πανδημία πίσω μας, έχοντας νέες τεχνολογίες που θα μείνουν, όλα πια θα αλλάξουν και θα συνεχίζουν ξανά και ξανά να αλλάζουν.

Θα πρέπει κι εσείς κι εμείς εδώ στην Αυστραλία να έχουμε ένα όνειρο πολύ πιο εμπνευστικό, πολύ πιο δυνατό διότι θα πρέπει να αποφασίσουμε τι είδους σχολείο θέλουμε να έχουμε τελικά. Αν δεν έχουμε όνειρο ή όραμα, απλώς θα συνεχίσουμε να βλέπουμε μεταρρυθμίσεις πολιτικές που θα μας πηγαίνουν δεξιά και αριστερά, όπως συνέβη και στην Αυστραλία και στη Φιλανδία, όπως σας είπα πριν.

Το ερώτημά μου λοιπόν είναι αν όχι τώρα, πότε; Πότε θα αρχίσουμε να σκεφτόμαστε πιο τολμηρά και πιο αποφασιστικά γι' αυτό το νέο σχολείο; Θα πρέπει να αισθανθείτε ότι αυτή η πορεία σας ανήκει. Να κάτσουμε όλοι κάτω και να δούμε ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος για να το πράξουμε.

Ας ξαναπροσδιορίσουμε τι θέλουμε σε επίπεδο σχολικών αποτελεσμάτων στο μέλλον. Το πρώτο, και πάλι, πρόκειται περί συστάσεων, θα πρέπει να αφήσουμε αυτή την ακαδημαϊκή προσέγγιση, μαθαίνω μαθηματικά, επιστήμες, προφανώς και όλα αυτά τα μαθήματα είναι σημαντικά, προφανώς και θα πρέπει να ενισχύονται οι δεξιότητες των παιδιών εκεί αλλά θα πρέπει να έχουμε μία προσέγγιση που να αντιμετωπίζει πιο ολιστικά το άτομο που λέγεται παιδί, να δούμε τα πάθη του, τα ενδιαφέροντά του, τις δεξιότητές του και σε άλλους τομείς, πέραν αυτών που ανέφερα.

Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό. Μια ολιστική προσέγγιση όσον αφορά το άτομο, το παιδί. Επίσης, το θέμα της υγείας που ανέφερα και πριν ή που πλέον είναι μία δεξιότητα τον 21^ο αιώνα και θα πρέπει να είναι σε κάθε σχολείο και να μην προσφέρεται μόνο σε αυτούς που κινδυνεύουν να χάσουν την υγεία τους ή ήδη έχουν προβλήματα, αλλά ενεργά να απευθύνεται προς όλους. Να δούμε δηλαδή τις δεξιότητες σε αυτό το επίπεδο και να αξιολογήσουμε το σχολείο επί τη βάση αυτή, τι κάνει το σχολείο για όλα αυτά.

Σε πολύ λίγα μέρη του κόσμου έχουμε αποτελέσματα υγείας ή ευημερίας όπου να θεωρούνται σημαντικοί παράμετροι προόδου για το σχολείο. Και προφανώς ισότητα για όλους. Θα πρέπει να καταλάβουμε καλύτερα ότι αν απλώς θεωρούμε ότι αν έχουμε κατά νου την αριστεία και το καλύτερο για το σχολείο, ο πιο σοφός τρόπος για να το πράξει αυτό κάποιος και να παρέμβει, θα είναι με ισόνομο τρόπο, με ισονομία και ισοτιμία.

Αυτό είναι κρίσιμης σημασίας για το μέλλον για να γίνει αντιληπτό τελικώς ότι η ισότητα είναι αυτή που οδηγεί στην αριστεία και στα καλά αποτελέσματα. Και τέλος, αυτό που εδώ κάνετε σωστό, όχι μόνο πράγματα σωστά. Δεν αρκεί λοιπόν να κάνεις απλώς κάποια πράγματα τα οποία θεωρούνται σωστά και να τα κάνεις με τον ορθό τρόπο. Θα πρέπει να σκεφτεί κανένας αν αυτά είναι τα ορθά πράγματα που θα έπρεπε κάποιος να υλοποιήσει ώστε να πάμε μπροστά.

Τρία πράγματα λοιπόν. Να καλλιεργηθεί συλλογικά η επαγγελματική σοφία των δασκάλων, πέραν όλων αυτών των αξιολογήσεων της PISA που συχνά αγνοούν ή υποτιμούν τον ίδιο ρόλο των διδασκάλων ως επαγγελματίες. Και κρίνουν μόνο το πόσα μαθαίνουν τα παιδιά στο σχολείο. Αυτό εμένα μου πληγώνει την καρδιά όταν επισκέπτομαι σχολεία στην Αυστραλία και βλέπω και ακούω να λένε ότι καλύτερα να αναλάμβανε ο εξωτερικός συνεργάτης την εκπαίδευση των παιδιών. Όχι, είναι πολύ διαφορετικό, η ίδια η κοινότητα, οι καθηγητές θα έπρεπε να φροντίζουνε για τα παιδιά με το πνεύμα αυτό.

Η PISA δυστυχώς έδωσε σε πολλές χώρες την ιδέα ότι μπορούν με το εργαλείο αυτό να ελέγξουνε τα πάντα και μετατράπηκαν σε καλοί υπηρέτες αλλά πολύ κακοί διευθυντές, αν θέλετε. Μέσα από τις... in a right way, how the PISA is done now, has many problems and flaws and they have to be fixed if we want to continue like this.

And finally, invest in schools capabilities to evaluate themselves. This is very important. Exactly what Finland and Canadian schools and many others have done. They understand that the schools, in the end the schools are the best places to really decide and hear what is happening there, what the kids are learning and what the teachers need, rather than rely on some other evidence only. I think we need different types of information and data but this teachers voice and students voice in schools is such an important thing.

But with this, I thank you very much. I hope that the interpretation was working, I was not speaking too much and I am really eager to hear what Angelo has to say about his experience and then get into the questions that you may have. Thank you so much.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Εμείς ευχαριστούμε τον κύριο Sahlberg και να προχωρήσουμε στο δεύτερο κομμάτι της σημερινής εκδήλωσης, στον Angelo Gavrielatos, Βαγγέλης Γαβριελάτος για μας που τον γνωρίσαμε και από τις επισκέψεις του εδώ στην

Ελλάδα. Άλλωστε, αν δεν κάνω λάθος κι αν θυμάμαι σωστά, η καταγωγή του είναι από την Κεφαλλονιά, το ένα μέρος, από την Αρκαδία, το άλλο δεν είμαι σίγουρος, θα μας το πει ο ίδιος, φαντάζομαι.

Λοιπόν, ο Βαγγέλης ο Γαβριελάτος είναι αυτή τη στιγμή Πρόεδρος του New Southern Wales Teachers Federation και είχε υπάρξει Πρόεδρος του Αυστραλιανού Συνδικάτου από το 2008 αν δεν κάνω λάθος. Εμείς συναντηθήκαμε με την ευκαιρία της έρευνας για την ιδιωτικοποίηση και εμπορευματοποίηση της εκπαίδευσης που έγινε για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 2019 με την ευθύνη και τη συνεργασία της ΔΟΕ και της ΟΛΜΕ με την Education International.

Ο Βαγγέλης ήταν ο επικεφαλής του προγράμματος αυτού και νομίζω ότι έδωσε από τότε πολύ χρήσιμα συμπεράσματα για το πού πηγαίνει η εκπαίδευση στην Ελλάδα, για την κρυφή ή φανερή ιδιωτικοποίηση η οποία είναι εμφανής στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και σίγουρα το γνωρίζουν πολύ καλά γιατί ήταν παρουσία, η εκδήλωση, τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν με την παρουσία των εκπροσώπων των κομμάτων, τα οποία μάλλον δεν έδωσαν και ιδιαίτερη σημασία σε αυτά ή δεν ήθελαν να δώσουν.

Και από κει και πέρα, σίγουρα, τον θυμόμαστε και από τη συμβολή του στον μεγάλο αγώνα που έδωσε η Διδασκαλική Ομοσπονδία για την καθιέρωση της δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής. Θυμόμαστε την ομιλία του τον Μάιο του 2018 στη Θεσσαλονίκη, που μας έδωσε την εμπειρία και τη γνώση για τον αγώνα που κάναμε τότε και που ευτυχώς είχε θετική έκβαση και καθιερώθηκε η δίχρονη υποχρεωτική προσχολική αγωγή στην Ελλάδα, κάτι πολύ σημαντικό για την ύπαρξη του δημόσιου σχολείου και του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Βαγγέλη, σε ακούμε. Όχι την πανεπιστημιακή σου αλλά την πρακτική σου εμπειρία από τους αγώνες που έχεις δώσει όλα αυτά τα χρόνια και το πώς έχεις γυρίσει όλο τον κόσμο και την εμπειρία σου από τα συστήματα όλων των χωρών. Ευχαριστούμε πολύ.

A. GAVRIELATOS: Θανάση, ευχαριστώ πάρα πολύ για την εισαγωγή. Πάντοτε αισθάνομαι απογοητευμένος όταν δεν μπορώ να μιλήσω μαζί σας στα ελληνικά. Είναι η μητρική μου γλώσσα αλλά την έχω ξεχάσει εκτός από λίγες φράσεις. Ο μπαμπάς μου όντως ήταν από την Κεφαλλονιά, η μαμά μου από ένα μικρό χωριό έξω από την Τρίπολη και ήρθαν στην Αυστραλία το 1950. Εγώ γεννήθηκα, βέβαια έμαθα ελληνικά αλλά τώρα δεν τα χρησιμοποιώ.

Λοιπόν, θερμές ευχές, χαιρετισμούς και αλληλεγγύη από την Αυστραλία. Είναι πάντοτε μεγάλη χαρά και κατάρα να μιλάω πάντοτε μετά από τον Pasi, τον οποίο τον γνωρίζω εδώ και 20 χρόνια και με τον οποίο έχω μοιραστεί πολλές ώρες, μήνες, βδομάδες να συζητάμε τις εκπαιδευτικές πολιτικές τόσο στο εσωτερικό όσο και διεθνώς. Και τον θεωρώ πολύ καλό φίλο και σύντροφο.

Είναι λοιπόν και ευχή και κατάρα να ακολουθώ τον Pasi γιατί ο Pasi είναι αυτός ο οποίος παρουσιάζει μια πιο εμπειριστατωμένη κατάσταση του τι συμβαίνει. Πιστεύω ότι ο κόσμος της εκπαίδευσης είτε εδώ στην Αυστραλία, είτε παγκοσμίως, είναι ένας κόσμος πόνου. Υπάρχει πολύς πόνος.

Αρχίζουμε να βλέπουμε τα αποτελέσματα εδώ και καιρό. Βλέπουμε τα αποτελέσματα των 30 – 40 ετών παγκοσμίως. Αυτό που ο Pasi ονόμασε GERM, που μπορεί στα ελληνικά μεταφρασμένο ως «μικρόβιο», που είναι μόλυνση, ο Pasi περιέγραψε αυτό το GERM, αυτό το μικρόβιο πώς περνάει στη ζωή 30 – 40 χρόνια τώρα και τώρα βλέπουμε τον πλήρη αντίκτυπο αυτού του GERM στο σύστημά μας.

Μετά από τα δύο τρία τελευταία χρόνια, των χειρότερων πτυχών του COVID, ακούμε πολιτικούς να λένε αλλά και άλλους χαρακτες πολιτικής ότι δεν μπορούμε να πάμε εκεί που ήμασταν. Η εμπειρία έδειξε πολλά μειονεκτήματα στον τρόπο που διαχειριζόμασταν πράγματα και ιδιαίτερα, στην εκπαίδευση και πραγματικά, απογύμνωσε όλο τον εκπαιδευτικό σύστημα. Μας έδειξε ότι έπρεπε να προσαρμοστούμε πολύ γρήγορα σε online καταστάσεις από ό,τι θα περιμέναμε ή απ' ό,τι θα ήταν εφικτό για πολλούς μαθητές.

Υπό αυτή την έννοια δημιουργήθηκαν ή τονίστηκαν ακόμα περισσότερο οι ανισότητες που ήδη ξέραμε ως εκπαιδευτικοί. Τώρα όμως, δεν μπορούμε να πάμε πίσω. Πρέπει να κάνουμε τα πράγματα διαφορετικά. Όλοι αυτό λένε αλλά αυτό που βλέπουμε αυτό τον καιρό, όχι την μεταπανδημική περίοδο, δεν θέλω να την ονομάσω έτσι αλλά αυτό που βλέπουμε τώρα, όλες αυτές οι ανακοινώσεις των πολιτικών ότι θα πάμε καλύτερα, έχουνε ξεχαστεί.

Βρεθήκαμε εκεί που βρισκόμασταν πριν την πανδημία και με μεγάλες ανισότητες στην εκπαίδευση. Η κρίση λοιπόν της εκπαίδευσης και οι ανισότητες που υπήρχαν, ο διαχωρισμός που υπήρχε στο εκπαιδευτικό σύστημα αυξάνεται επειδή όπως είπε και ο Pasi, έχουμε μία αύξηση της δαπάνης στην εκπαίδευση παγκοσμίως τα τελευταία χρόνια, αυτό όμως που δεν είπε είναι ότι αυτή η δαπάνη δεν πάει εκεί που έπρεπε.

Στην Αυστραλία για παράδειγμα, οι δαπάνες αυξήθηκαν αλλά δεν πήγαν στα δημόσια σχολεία που εκπαιδεύουν την πλειονότητα των μαθητών αλλά η μεγαλύτερη δαπάνη πήγε στους μαθητών των ιδιωτικών. Ένα μέρος της κρίσης που βλέπω ότι βαθαίνει περισσότερο και δημιουργεί περισσότερες ανισότητες, είναι ότι παγκοσμίως οι επενδύσεις δεν έχουν γίνει στο επάγγελμα των εκπαιδευτικών.

Την τελευταία δεκαετία και παγκοσμίως έχουμε διδασκαλικό επάγγελμα σε κρίση. Ας πούμε στην πολιτεία μου βλέπουμε έξοδο μαζική των διδασκόντων, των δασκάλων. Είναι πολύ υψηλότερη από ό,τι οι δείκτες συνταξιοδότησης που σημαίνει ότι χάνουμε μυαλά που εγκαταλείπουν το επάγγελμα γιατί η δουλειά τους έχει γίνει ανέφικτη, όλο και περισσότερα πράγματα που πρέπει να κάνουν και όλο και περισσότερες αξιολογήσεις και κουτάκια που πρέπει να ανταποκρίνονται και ταυτόχρονα οι μισθοί φθίνουν σχετικά με άλλα επαγγέλματα.

Σε όλο τον κόσμο βλέπουμε ότι έχουμε έλλειψη δασκάλων σε επίπεδο 69 εκατομμυρίων. Αυτό δεν ισχύει μόνο σε αναπτυσσόμενες χώρες αλλά και σε αναπτυγμένες χώρες, όπως στην Αυστραλία που έχουμε θέσεις κενές για δασκάλους.

Η Αυστραλία που είναι πλούσιο έθνος, οι μαθητές δεν έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν το μέλλον τους επειδή υπάρχουν ελλείψεις διδασκόντων, δασκάλων και έχουμε συγχωνεύσεις σχολείων σχεδόν σε καθημερινή βάση. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Αυτή είναι η πραγματικότητα που δημιουργήθηκε παγκοσμίως και από τις κυβερνήσεις του ΟΟΣΑ οι οποίες θέλουν να επενδύσουν στην εκπαίδευση τα τελευταία χρόνια και ενώ θεωρούν ότι επενδύουν αρκετά στην εκπαίδευση, ταυτόχρονα βλέπουν ότι μεταφέρουν όλη την ευθύνη των τεκταινομένων στους δασκάλους. Πάντοτε ο δάσκαλος είναι υπεύθυνος για τα πάντα, και τον θεωρούν, ας πούμε, ότι είναι και υπεύθυνος για μια πτωτική στάση που υπάρχει και στην εκπαιδευτική διδασκαλία.

Χρησιμοποιούμε πολλά δεδομένα αλλά τα δεδομένα που έχουμε συλλέξει είναι ή κακώς συλλεχθέντα ή χρησιμοποιούνται ατυχώς για να προωθήσουν συγκεκριμένες πολιτικές οι οποίες όμως δεν σχετίζονται αντικειμενικά με αυτά τα ευρήματα. Και μιλάμε εδώ για το θαύμα της Φιλανδίας. Κάθε πολιτικός θέλει να μιλήσει για την Φιλανδία αλλά κανένας πολιτικός δεν είναι διατεθειμένος να ακολουθήσει τις πολιτικές που υιοθετεί η Φιλανδία.

Τόσοι πολιτικοί πηγαίνουν στη Φιλανδία για να δούνε τι γίνεται αλλά κανένας δεν τα εφάρμοσε. Όταν γύρναγαν πίσω στις χώρες τους τα είχανε ξεχάσει ξαφνικά όλα και συνέχιζαν με τις ίδιες λάθος πολιτικές, εντελώς αντίθετες από αυτά που είχανε δει. Ένα κόκκινο σλάιντ, μια κόκκινη διαφάνεια, μια παρουσίαση, το GERM, το μικρόβιο, η μόλυνση, του ανταγωνισμού, των τυποποιημένων τεστ και όλα τα συναφή και το πράσινο σλάιντ, με όλα τα σωστά. Και πάντα αγνοούσαν τα σωστά.

Οπότε για να γυρίσω εκεί που σταμάτησε την κουβέντα ο Pasi, αν όχι εμείς, ποιοι; Εμείς έχουμε τις αποδείξεις υπέρ μας, αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να χρησιμοποιήσουμε αυτά τα δεδομένα για να κινητοποιήσουμε και να οργανώσουμε τα μέλη μας. Και να κινητοποιήσουμε μετά και να οργανώσουμε και τους γονείς στη συνέχεια και όλους τους άλλους συμμάχους που έχουμε για να συνεχίσουμε να πιέζουμε τις κυβερνήσεις και να απαιτήσουμε να ακολουθηθούν οι πολιτικές αυτές που οδηγούν στην επιτυχία.

Και πάλι, και συμφωνώ απολύτως με όσα είπε ο Pasi, να δημιουργήσουμε υγιείς κοινότητες διότι οι αποδείξεις το δείχνουν. 60% των αποτελεσμάτων των μαθητών είναι προκαθορισμένα πριν καν μπει στο σχολείο το παιδί. Στο σχολείο μόνο, το σχολείο παρεμβαίνει μόνο στο 20% στα μαθησιακά αποτελέσματα. Μη με ρωτάτε τι είναι τα υπόλοιπα 20, αφήστε το. 60% είναι εκτός σχολείου, 20% μέσα στο σχολείο.

Συνεπώς οι καλές κοινωνικές πολιτικές είναι αυτές από τις οποίες θα πρέπει να ξεκινήσουμε ώστε όταν μπαίνουν στο σχολείο εμείς να μπορούμε να δουλέψουμε και με το 20% αυτό που μπορούμε να παρέμβουμε, να κάνουμε τη διαφορά. Πάντοτε το λέω και το επαναλαμβάνω, σαν δάσκαλοι είμαστε έτοιμοι να εκπληρώσουμε τον ρόλο μας και την αποστολή μας, αυτό όμως που πρέπει να απαιτήσουμε είναι οι κυβερνήσεις να κάνουν κι αυτές αυτό για το οποίο είναι εκλεγμένες και υποχρεωμένες, να εκπληρώσουν το δικό τους ρόλο.

Ένα πράγμα είναι σίγουρο και το είδαμε στο τέλος της παρουσίασης του Pasi: εγώ πρώτος αισθάνθηκα κινητοποιημένος, γεμάτος πάθος και έτοιμος να αγωνιστώ για όλα αυτά που περιέγραψε ο Pasi, για την κοινότητα, για τους μαθητές μας, για τις Ομοσπονδίες μας, για όλους.

Και σταματώ εδώ, δεν ξέρω αν υπάρχει κάποια κριτική, κάποιες ιδέες, κάποιες ερωτήσεις για όλα όσα είπα εγώ ή ο Pasi.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστούμε, Βαγγέλη. Ερωτήσεις υπάρχουν κάποιες τις οποίες θα μεταφέρω. Ξεκινάω: η επικράτηση νεοφιλελεύθερων πρακτικών μιας κοινωνίας της αγοράς μεταφέρει την ευθύνη της ανισότητας στο άτομο που την υφίσταται. Αυτό δημιουργεί σοβαρά ηθικά και κοινωνικά ζητήματα, επιβαρύνοντας ταυτόχρονα τα άτομα με ψυχικό βάρος και πίεση.

Ταυτόχρονα μέσω των νεοφιλελεύθερων πολιτικών εμπορευματοποιούνται ή ιδιωτικοποιούνται πλευρές, τομείς κοινωνικών αγαθών όπως η παιδεία και η υγεία. Μπορείτε να σχολιάσετε την αρνητική επίδραση που έχει το πέρασμα αυτών των πολιτικών στην εργασία των εκπαιδευτικών και στην παιδαγωγική επιστήμη; Το ερώτημα απευθύνεται και στους δύο ομιλητές. Όποιος αισθάνεται έτοιμος, ξεκινάει.

P. SAHLBERG: Ωραία. Ναι, αναφέρθηκε στην ιδιωτικοποίηση ο Angelo και πώς επιδρά στο αποτέλεσμα. Και ποιο είναι το κόστος στη συνολική εκπαίδευση αλλά εγώ θα έλεγα πολύ απλά, αν θέλουμε να είμαστε σοβαροί γι' αυτές τις πρακτικές τις πολιτικές που βασίζονται σε αποδείξεις, θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε την έρευνα που υπάρχει και η έρευνα είναι σαφής.

Μπορούμε να ιδιωτικοποιήσουμε τα πάντα αλλά την εκπαίδευση ποτέ. Αυτό δεν θα οδηγήσει σε καλά αποτελέσματα ούτε και οδήγησε ποτέ. Μάλλον υπήρξαν αντίθετα αποτελέσματα και αυξήθηκαν οι ανισότητες οπουδήποτε έγινε αυτό, οπουδήποτε υπήρξε ιδιωτικοποίηση. Οποιοσδήποτε το ισχυρίζεται αυτό που έγινε σε πολύ μεγάλο βαθμό εδώ στην Αυστραλία, αν πιστεύει κάποιος ότι αυτή είναι η λύση, πλανάται.

Και είναι σημαντικό να επιμείνουμε. Οι άνθρωποι αυτοί θα πρέπει να ανατρέξουν ξανά στις αποδείξεις, στα δεδομένα. Τίποτα καλό δεν μπορεί να προκύψει από αυτή την ιστορία. Θα μπορούσα βεβαίως να πω πάρα πολλά πέραν αυτών. Κι εγώ τα έχω πει αυτά και στους policy makers, με όσους με έχουν συμβουλευτεί, τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ένα πράγμα, και αν θέλουμε να τα υπηρετήσουμε, θα πρέπει να τα δεχτούμε, να τα δεχτούμε ως τέτοια και να απορριφθεί η ιδέα της ιδιωτικοποίησης.

Όλα οδηγούν προς την ισότητα, προς ένα ισχυρό δημόσιο σύστημα το οποίο το προστατεύει η κυβέρνηση και υπάρχει εμπιστοσύνη και προστατεύονται οι δάσκαλοι και οι καθηγητές. Angelo, δεν ξέρω αν έχεις να πεις κάτι παραπάνω επ' αυτού, αλλά το evidence-based, οι αποδείξεις μιλάνε από μόνες τους.

A. GAVRIELATOS: Ναι, οι κυβερνήσεις συχνά βλέπουν εκθέσεις από τράπεζες και τις ακολουθούν. Όμως, υπάρχουν εκθέσεις και από τον ΟΟΣΑ και από τράπεζες που δείχνουν ότι αν δει κανένας που λειτουργούν, εάν λειτουργήσει υπό όρους αγοράς το εκπαιδευτικό σύστημα, αυτό θα οδηγήσει σε μεγαλύτερες ανισότητες και αυτό το λένε και οι εκθέσεις του ΟΟΣΑ και οι εκθέσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Αλλά εδώ έχουμε κι άλλο πρόβλημα. Αγνοούν αυτές τις εκθέσεις. Ακόμα και το βλέπουν σε εκθέσεις και των δύο. Αυτό είναι υποκρισία. Και τελικώς, επειδή οι μελέτες είναι σαφείς το τι κάνουν οι κυβερνήσεις και το τι τελικώς αποδέχεται ο ΟΟΣΑ και η Παγκόσμια Τράπεζα μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για ενορχηστρωμένη υποκρισία.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Η επόμενη ερώτηση είναι σχετική με αυτό που είπαμε προηγουμένως. Είναι κρίσιμο να υπάρξει μια εναλλακτική πρόταση στο νεοφιλελεύθερο μοντέλο. Η νίκη των εργατικών του Αλμπανέζι στην Αυστραλία έχει φέρει κάποιες αλλαγές. Πώς τα συνδικάτα της εκπαίδευσης πιέζουν προς αυτή την κατεύθυνση; Η ερώτηση αυτή είναι προς τον Angelo Gavrielatos.

A. GAVRIELATOS: Μιλάτε για το νέο πρωθυπουργό, τον Αλμπανέζι, τη νίκη του. Η νέα κυβέρνηση έχει μια ζωή περίπου 12 μηνών. Έχουμε ένα ομοσπονδιακό σύστημα όμως διακυβέρνησης, δεν έχουμε εθνική κυβέρνηση. Και τα κράτη λοιπόν, τα ομοσπονδιακά, είναι υπεύθυνα για τις καθημερινές πολιτικές, αν θέλετε. Αυτό δεν σημαίνει ότι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση και η κυβέρνηση του Αλμπανέζι δεν είναι σημαντική, διότι προσφέρουν χρήματα στις πολιτείες για εκπαίδευση για 10 χρόνια.

Πριν από την κυβέρνηση του Αλμπανέζι, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση βοηθούσε την ιδιωτικοποίηση και υποχρηματοδοτούνταν τα δημόσια. Η νέα ομοσπονδιακή κυβέρνηση είπε ότι θα αλλάξει αυτή την πολιτική για να διασφαλιστεί ότι τα δημόσια σχολεία απολαμβάνουν μία πλήρη χρηματοδότηση.

Τώρα, στη πολιτεία μου τη South Wales, θα έχουμε σε μια βδομάδα εκλογές. Για να νικηθεί κι εδώ η συντηρητική κυβέρνηση που εδώ και 12 χρόνια εφαρμόζει καταστροφικές συντηρητικές πολιτικές και πετάει το εκπαιδευτικό σύστημα στα σκουπίδια.

Μαχόμαστε πάντα βεβαίως και ελπίζω να γίνει και στην New South Wales αλλαγή στην κυβέρνηση και η καινούργια, μια κεντροαριστερή κυβέρνηση που έχει δουλέψει με την κυβέρνηση του Αλμπανέζι να συνεργαστούν ώστε να έχουμε μια πλήρη χρηματοδότηση και στα δικά μας τα σχολεία. Οπότε η μάχη συνεχίζεται.

Δεν έχει σημασία ποιος είναι στην κυβέρνηση. Εμείς πάντοτε πολεμάμε. Το μόνο είναι βέβαιο ότι πρέπει να είμαστε συνδικαλισμένοι και να πολεμάμε ώστε να πετυχαίνουμε το καλύτερο αποτέλεσμα για τα μέλη μας, για τις κοινότητές μας και για τους ίδιους μας τους μαθητές.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Το επόμενο ερώτημα είναι στα αγγλικά και θα προσπαθήσω να μην το κάνω να ακούγεται περίεργα. Κύριε Sahlberg, μπορείτε να μας περιγράψετε εν τάχει την προσπάθεια ανασχεδιασμού του νέου σχολείου; Μπορείτε να το σχολιάσετε σε σχέση με την PISA 2000; Νομίζω ότι οι πληροφορίες αυτές ήταν πολύ σημαντικές για να χτίσουμε κι εμείς το δικό μας ελληνικό παράδειγμα.

P. SAHLBERG: Ναι, ευχαριστώ. Αν άκουσα καλά, αφορά το γιατί η Φιλανδία θεωρήθηκε «θαύμα»; Θεωρήθηκε ως η χώρα θαύμα τα πρώτα χρόνια της PISA; Αν θυμηθούμε τους δύο κύκλους που παρουσίασα πριν, το GERM, τον κόκκινο, ένα παράδειγμα πολιτικής που επηρεάστηκε από αυτή τη λογική της αγοράς που μας ήρθε στα τέλη της δεκαετίας του '80 από την Αγγλία, πέρασε στην Αυστραλία και μετά, έχουμε το εναλλακτικό παράδειγμα, το πράσινο.

Η εύκολη απάντηση θα ήταν στο γιατί η Φιλανδία προέκυψε ως έχουσα ένα πολύ ισχυρό σύστημα 20 χρόνια πριν, θα έλεγα ότι είναι ακριβώς επειδή μείναμε μακριά, κρατήσαμε αποστάσεις από το κακό παράδειγμα, από το κακό σύστημα. Το πιο σημαντικό είναι να βρεις το σωστό δρόμο, τις σωστές πολιτικές που θα σε πάνε μπροστά.

Συχνά λοιπόν στην περίπτωση της Φιλανδίας, ήταν να αποφύγει και να κρατήσει αποστάσεις από το κακό μοντέλο και ακριβώς αυτό κάναμε. Γιατί το κάναμε; Ο κύριος λόγος είναι ότι έχουμε ένα συνδικάτο. Όλοι οι καθηγητές με επιλογή τους είναι μέλη του συνδικάτου. Εκεί ανήκουμε όλοι και το συνδικάτο αυτό πριν μερικές δεκαετίες, ξεσηκώθηκε, όλοι οι καθηγητές να έχουν ένα Master's.

Τι θέλω να πω με αυτό; Ότι όλοι είμαστε επαγγελματίες και αυτό είναι σημαντικό. Το φιλανδικό μοντέλο και η ιστορία μας δεν σημαίνει εφηύραμε κάτι. Η φιλανδική επιτυχία βασίστηκε σε ιδέες που αναπτύχθηκαν από την άλλη πλευρά του ωκεανού, στη Σουηδία, στη Νορβηγία πριν από μας.

Είναι ειρωνικό αλλά οι πρακτικές ιδέες, η παιδαγωγική, ο ρόλος του ηγέτη, η αξιολόγηση, ήρθαν από την Αμερική. Και γι' αυτό ακριβώς το λόγο είναι πολύ σημαντικό να δούμε το θέμα σοβαρά. Να μην το δούμε κάτι σαν παροδικό, σαν προσωρινό. Αφορά όχι μόνο τους ίδιους τους ανθρώπους αλλά και τις πολιτικές, τον

τρόπο που σχεδιάζονται ώστε οι ίδιοι οι καθηγητές να αισθάνονται ότι έχουν ένα λόγο, ότι είναι επαγγελματίες.

Και γι' αυτό το φιλανθρικό σύστημα κατάφερε να επιβιώσει, να είναι βιώσιμο, πέραν των υψηλών επιδόσεων και είναι παρόν όλα αυτά τα χρόνια. Η απάντησή μου λοιπόν θα μπορούσε να είναι μακρά αλλά εν συντομία να πω ότι στην Ελλάδα αν εσείς οι δάσκαλοι, η κοινότητα, η Ομοσπονδία, η κοινωνία ακόμα περισσότερο, οι πολιτικοί και οι άνθρωποι αν κατανοήσουν πού είναι η διαχωριστική γραμμή μεταξύ κακών και καλών ιδεών, τα πράγματα θα αλλάξουν.

Το είπε και ο Angelo. Κάποιες φορές δεν είναι εύκολο να γίνει αυτό. Οι διεθνείς οργανισμοί που καμιά φορά εμπιστευόμαστε, ο ΟΟΣΑ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλοι, έχουν τόσες αποδείξεις, πράγματα που πάντα μπορούν να ακολουθήσουν το οτιδήποτε επιθυμούν τελικά, σκόπιμα, και να πούνε «εμείς βασιζόμαστε σε αυτό και αποδεικνύεται έτσι ή αλλιώς».

Άρα είναι πολύ σημαντικό οι δάσκαλοι να το καταλάβουν, πού ή ποιες είναι οι κακές ιδέες, να υποβάλλουν τις εναλλακτικές, να επικοινωνήσετε αυτό το μήνυμα, να εκπαιδεύσετε ακόμα καλύτερα, αν θέλετε, και τους γονείς και το κοινό, τον κόσμο, αντί να προσπαθήσετε να βρείτε το σωστό τρόπο, τη σωστή λύση για απλές εκπαιδευτικές βελτιώσεις.

Και το λέω αυτό γιατί τα πράγματα, όπως είπα και πριν, αλλάζουν ταχύτατα και συνεχώς. Το να εντοπίσετε τα κακά σημεία, τις κακές ιδέες και να χτίσετε πάνω στις αντίθετες, στις καλές, αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ευχαριστώ πολύ. Τώρα, το επόμενο ερώτημα είναι σαν συνέχεια αυτού που διατυπώθηκε μόλις και απευθύνεται και στους δύο: πώς μπορούμε να πείσουν την εκάστοτε κυβέρνηση να κάνει τις σωστές ενέργειες για την εκπαίδευση; Είναι το ερώτημα.

P. SAHLBERG: Αφήνω τον Angelo να απαντήσει. Είναι εύκολη απάντηση.

A. GAVRIELATOS: Πολεμάμε, δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Αγώνας. Οργανωνόμαστε, κινητοποιούμεθα και πολεμάμε. Και μιλάμε για μακρύ αγώνα αλλιώς δεν θα είμαστε εδώ αυτή τη στιγμή, δεν θα είχαμε αυτή την κουβέντα. Μιλάμε για έναν μακρύ αγώνα. Κάποιες φορές νικάμε, μετά πάμε δυο βήματα πίσω.

Πριν πέντε – έξι χρόνια ο Pasi μου είπε, «Angelo, κερδίζουμε;» και του απάντησα «Pasi, αν δεν πολεμήσουμε όμως, έτσι κι αλλιώς χάνουμε, οπότε ναι, κερδίζουμε συνεχώς». Είναι ένας συνεχής αγώνας. Αν δει κανένας τι συμβαίνει σε

όλο τον κόσμο και πάρει έμπνευση από όλους αυτούς τους αγώνες, θα δει τις δυνάμεις, παγκόσμιες δυνάμεις, και θα δει και τι έχουμε απέναντί μας, άλλες παγκόσμιες δυνάμεις, πολύ ισχυρές.

Όταν ήμουν στη Θεσσαλονίκη και μίλησα και είπαμε να ξεκινήσουμε την έρευνα μαζί, ήδη το είχαμε κουβεντιάσει. Το παγκόσμιο κεφάλαιο που είναι εναντίον της εκπαίδευσης μόνο κέρδος βλέπουν εκεί. Και αυτό μπορεί πολύ ωραία να γίνει ιδιωτικοποιώντας την εκπαίδευση. Και ιδιωτικοποίηση μέσα στην εκπαίδευση με άλλες ενδογενείς δυνάμεις.

Το πιο σημαντικό λοιπόν είναι να έχουμε στρατηγική, μερικές φορές, εντάξει, εύκολα εκνευρίζεται κανένας αλλά αυτό σε πάει πίσω. Πρέπει να είμαστε πιο συγκεντρωμένοι. Τα πρωτοβάθμια όργανα θα πρέπει να χτίσουνε μία ισχυρή βάση μελών, με αφοσίωση, με δέσμευση.

Τα μέλη τώρα είναι ενεργά; Πόσο ενεργά είναι μέσα στις κοινότητες; Δεν αρκεί για μία δήλωση να την κάνει ο Θανάσης κλπ. Δεν φτάνει αυτό. Θα πρέπει να λειτουργούμε ακτιβιστικά παντού, σε κάθε σχολείο, σε όλες τις κοινότητες και να δουλεύουμε μαζί με τους συμμάχους μας για να συνεχίσουμε να βλέπουμε τις βελτιώσεις που επιθυμούμε. Να οργανωθούμε λοιπόν. Οργάνωση, οργάνωση και κινητοποίηση.

Αναζητούμε συμμάχους και μετά αναπτύσσουμε έξυπνες πολιτικές, στρατηγικές, εμβληματικές, στο Κοινοβούλιο, παντού. Στην ίδια τη βιομηχανία. Αλλά θα πρέπει να είμαστε έξυπνοι. Αυτές που υλοποιούμε οι στρατηγικές πρέπει να είναι κατάλληλες για τις συνθήκες μέσα στις οποίες υλοποιούνται.

Κάποιο ενεργό μέλος μου είπε κάποια φορά «είμαι απογοητευμένος γιατί δεν πρόκειται να κάνουμε απεργία». Εγώ του απάντησα, «μπορεί να είμαι απογοητευμένος για τα 30 χρόνια της ζωής μου αλλά αυτό δεν σημαίνει τίποτα, έχω δρόμο μπροστά μου». Περιμένουμε τις κατάλληλες συνθήκες και δρούμε αναλόγως. Και χρησιμοποιούμε όλα τα μέσα, πολιτικά, κοινοβουλευτικά, νομικά, τα πάντα, οτιδήποτε μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τμηματικά ή κατά περίπτωση.

Το συνδικάτο μου ανέλαβε τέτοια δράση για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο, μετά από δέκα χρόνια, το '21. Κάνανε απεργία. Για πρώτη φορά μετά από δέκα χρόνια οργανώθηκε κάτι τέτοιο. Η μεγαλύτερη απεργία. Γέμισαν οι δρόμοι καθηγητές και δάσκαλοι που δεν είχανε πάει ποτέ τους σε πορεία και απεργία. Αυτό

ήταν ένα μάθημα για όλους, ήταν ένα μάθημα ζωής. Και ξανακατεβήκαμε, ξανά, και θα ξανακατεβούμε μόλις είναι ορθές οι συνθήκες.

Ψάχνουμε λοιπόν για συμμάχους και τις πιο αποτελεσματικές στρατηγικές τη σωστή στιγμή αλλά η δύναμη είμαστε εμείς. Η παρουσία μας, η ενεργός παρουσία μας σε όλες τις κοινωνίες και κοινότητες, σε όλη τη χώρα. Και μπορούμε να φτάσουμε και γι' αυτό μας φοβούνται.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: ...εδώ και όχι από ερώτημα που έχει υποβάλλει κάποιος συνάδελφος αλλά σε συνέχεια αυτού που μόλις μας μετέφερε ο Βαγγέλης, εγώ θα ήθελα να πω το εξής, να κάνω ένα σχόλιο και ερώτηση ταυτόχρονα.

Συνήθως το φιλανδικό μοντέλο και γενικά τα προηγμένα εκπαιδευτικά μοντέλα χρησιμοποιούνται από τις κυβερνήσεις διαχρονικά, και η σημερινή το κάνει, για να πουν ότι «να, εκεί τα πράγματα πηγαίνουν καλά γιατί υπάρχει σκληρή ατομική αξιολόγηση». Τύπου παρακολούθησης, προσπαθούν να επιβάλουν αυτή τη στιγμή στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Ή πηγαίνουν πολύ καλά τα πράγματα γιατί είναι συνδεδεμένος στενά με τις εξετάσεις τύπου PISA.

Αυτό είναι το σύνθημα. Η συνήθης μεταφορά του μοντέλου της Φιλανδίας προς την κοινωνία και γενικότερα, κι όταν έχουμε συζητήσεις, είναι αυτή. Και φυσικά, αυτό που, επειδή μίλησε ο Βαγγέλης για το σκληρό αγώνα που πρέπει να δώσουμε, επειδή ο σκληρός αγώνας συχνά έχει απέναντί του μέσα ενημέρωσης τα οποία σε αγαστή συνεργασία με την κυβέρνηση, προσπαθούν να λοιδορήσουν τον αγώνα των εκπαιδευτικών και να πουν ότι γίνεται μόνο για να προστατεύσουν τη δική τους απραξία, το να μην τους αγγίζει τίποτα, είναι πράγματα τα οποία μοιραία δυσκολεύουν πάρα πολύ την έδραση των κοινωνικών συμμαχιών γιατί η κοινωνία πολύ επηρεάζεται, σε πολύ μεγάλο βαθμό επηρεάζεται και από αυτά που προβάλλονται μέσω των μέσων ενημέρωσης και από αυτά που προβάλλουν οι κυβερνήσεις κάθε φορά στοχοποιώντας στο πλαίσιο ενός κοινωνικού αυτοματισμού που τα τελευταία χρόνια έχει ενταθεί, τους εκπαιδευτικούς.

Εδώ, και επειδή το ερώτημα πλανάται νομίζω πάνω απ' όλους μας, τελικά πέρα από τα όσα ειπώθηκαν, ειπώθηκε προηγουμένως από τον κύριο Sahlberg ότι το φιλανδικό μοντέλο δεν είναι όλα αυτά, δεν είναι αυτά που ανήκουν στον κόκκινο κύκλο. Είναι αυτά που ανήκουν στον πράσινο κύκλο, μια απάντηση προς αυτούς που προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν με αυτό τον τρόπο το μοντέλο

της Φιλανδίας αλλά και να εργαλειοποιήσουν τις εξετάσεις τύπου PISA, ποια θα μπορούσε να είναι;

Πολύ λαϊκά το λέω, πολύ πρακτικά.

P. SAHLBERG: Πολύ σημαντικό αυτό το ερώτημα. Αν θυμηθούμε τι είπε ο Angelo προηγουμένως, είναι σημαντικό. Κομμάτι της εκπαιδευτικής επίδοσης που αξιολογείται από την PISA είναι και εξωσχολικοί παράγοντες. Η οικογένεια, η κοινότητα και όλα αυτά. Το φιλανδικό μοντέλο ή το σύστημα είναι η κατανόηση και η αναγνώριση της δύναμης των εξωτερικών παραγόντων όσον αφορά την μάθηση των μαθητών.

Δεν είναι μόνο οι παιδαγωγοί, οι δάσκαλοι και το σχολικό πρόγραμμα. Αυτό που κατανόησε η Φιλανδία και από πολύ νωρίς, είναι η σημασία των άλλων κοινωνικών πολιτικών για την νεολαία. Η Φιλανδία έχει μια στρατηγική για τα παιδιά που δεν τα εξετάζει μόνο μέσα από την εκπαίδευση αλλά και ως μέλη της κοινωνίας.

Το μήνυμά μου λοιπόν σε αυτούς που προσπαθούν να υιοθετήσουν το φιλανδικό μοντέλο βλέποντας τον πράσινο κύκλο, τους λέω λοιπόν ότι χρειαζόμαστε σωστές εκπαιδευτικές πολιτικές οι οποίες θα προάγουν την συνεργασία και τη συνέργεια και πολιτικές οι οποίες προάγουν την αυτονομία των διδασκόντων και των σχολείων σε αгаστή συνεργασία και να δημιουργούν κοινότητες σχολικές καθώς και πολιτικές που θα προάγουν τον επαγγελματισμό των δασκάλων και την αναγνώρισή τους.

Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι υπάρχουν πολλά πράγματα που βιώνουν τα παιδιά εκτός σχολείου και μαθαίνουν εκτός σχολείου και στη Φιλανδία τα παιδιά περνάνε 12% της παιδικής τους ηλικίας στο σχολείο, το υπόλοιπο είναι εκτός σχολείου, στην κοινότητα που μένουν, στην οικογένειά τους. Οπότε πρέπει να το λάβουμε και αυτό υπόψη.

Αν θέλουμε λοιπόν να ακολουθήσουμε το φιλανδικό σύστημα, πρέπει να σκεφτούμε ότι η διδασκαλία ή η εκπαίδευση δεν γίνεται μόνο στο σχολείο αλλά γίνεται και αλλού. Στη Φιλανδία οι άνθρωποι έχουν κατανοήσει πριν από την PISA και τον ΟΟΣΑ ότι η κοινότητα, η οικογένεια παίζουν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση όσο και η αίθουσα διδασκαλίας.

Και το έλαβαν αυτό σοβαρά υπόψη τους γιατί η εκπαίδευση πρέπει να αγγίξει και αυτά τα κομμάτια. Και στη Φιλανδία βέβαια έχουμε και αυτούς που την

επισκέπτονται, τους πολιτικούς, παίρνουν τις ιδέες -εντός εισαγωγικών- και προσπαθούν και λένε ότι θα κάνουν αυτό όταν γυρίσουν στην χώρα τους.

Αλλά τελικά, δεν κάνουν. Αλλά αν έχουμε αυτή τη στείρα μεταφορά, αυτό που γίνεται στη Φιλανδία δεν πρόκειται να έχει αποτέλεσμα. Τα πράγματα είναι πολύ πιο πολύπλοκα από κάτι τέτοιο.

Στην προηγούμενη ερώτηση, σύντομα θα ήθελα να πω, μιλήσατε για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και πόσο σημαντικά είναι σε αυτή τη συζήτηση. Συμφωνώ με αυτό που είπε ο Angelo ότι πρέπει να οργανωθούμε, πρέπει να είμαστε στρατηγικοί ως προς τις προσεγγίσεις μας στο δημόσιο χώρο και πρέπει να συνεχίζουμε το διάλογο.

Ναι, τα μέσα παίζουν σημαντικό ρόλο και είδαμε πρόσφατα τι έχει συμβεί τον τελευταίο καιρό. Υπάρχει εδώ μια καμπάνια που έχουμε μέσα ενημέρωσης που είναι εχθρικά έναντι των δασκάλων. Και έχουν μια διαφορετική προσέγγιση για τα σχολεία. Αλλά έχουμε και άλλα που είναι υπέρ των δημόσιων σχολείων, που κατανοούν ότι οι δάσκαλοι προσπαθούν να βελτιώσουν τα πράγματα.

Οπότε έχουμε δει μια αλλαγή στον τρόπο με τον οποίο τελικά η πολιτική, η οικογένεια και η κοινωνία μιλάει πλέον γι' αυτά τα πράγματα. Δεν ξέρω πώς αυτό στην Ελλάδα είναι εφικτό, να δουλέψουν δηλαδή και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ή εσείς να δουλέψετε μαζί τους για να τους δείξετε τον τρόπο με τον οποίο εσείς σκέφτεστε, έτσι ώστε η προσέγγισή τους να είναι πιο θετική και να συνεργαστείτε όλοι μαζί για να περάσετε αυτό το μήνυμα.

Τα μέσα λοιπόν, κυρίως ενδιαφέρονται στο να αναφέρουν πράγματα ως έχουν. Και χρησιμοποιούν τη δημοσιογραφία για να βελτιώσουν όπως πιστεύουν την κοινωνία. Οπότε, όπως είπε και ο Angelo, πρέπει να βρείτε ένα τρόπο με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης να συνεργαστείτε, να τους κοινωνήσετε τη δική σας πτυχή και όχι αυτό που μπορεί να βλέπουν επειδή κάποιος τους είπε ότι πρέπει να δουν αυτό.

Πρέπει λοιπόν να τους βοηθήσετε να παρουσιάσουν τα πράγματα με το διαφορετικό τρόπο που τα βλέπετε εσείς και αυτό είναι μια γενική πρακτική ανά τον κόσμο. Δηλαδή, η προσέγγιση των μέσων μαζικής ενημέρωσης και η επικοινωνία μαζί τους για το τι πρέπει να γίνει στην εκπαίδευση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Διαβάζω το επόμενο ερώτημα: η εκπαιδευτική διαδικασία είναι από τη φύση της συλλογική και συνεργατική. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη

νεοφιλελεύθερη αντίληψη του άκρατου ατομικού ανταγωνισμού και την επιχείρηση επικράτησης μέσω της ατομικής ισχύος, οικονομικής, κοινωνικής κλπ. Σε ποιο μέλλον οδηγούμαστε αν επικρατήσουν αυτές οι αντιλήψεις; Μπορεί να υπάρξει εκπαίδευση για όλους σε μια ζούγκλα μονομάχων που ανταγωνίζονται;

A. GAVRIELATOS: Εδώ η απάντηση είναι εύκολη. Ναι στο πρώτο και όχι στο δεύτερο. Βεβαίως είναι μία συνεργατική διαδικασία. Κανένας από μόνος του εκπαιδευτικός δεν είναι ικανός, όσο ικανός κι αν είναι δεν μπορεί από μόνος του ούτε να είναι αρμόδιος για το σύνολο ούτε να λύσει τα προβλήματα όλων, ούτε, ούτε, ούτε.

Χρειάζεται συνεργασία, η συμμετοχή όλων μας, υπάρχει ρόλος για όλους μας. Και είναι κρίμα και προφανώς αυτή είναι και η ουσία της ερώτησης, ότι σε πολλά όργανα βλέπουμε ότι γίνεται προσπάθεια υποβάθμισης αυτού του συλλογικού πνεύματος και το κάνει αυτό συνειδητά και η κυβέρνηση, να αναδειχθεί το άτομο πέραν του συλλόγου.

Η δουλειά μας είναι, αυτοί προσπαθούν να σπάσουν αυτή την ενότητα και τη συλλογικότητα. Δουλειά δικιά μας είναι να τη διατηρήσουμε. Όλη αυτή η ιστορία με τα τεστ, τα performance pay, η απόδοση μετράει και βάσει αυτής πληρώνεται κλπ. Αυτό το σκεπτικό έχουνε, το άτομο και όχι η συλλογικότητα, η ομάδα.

Ακόμα κι εδώ στην Αυστραλία, τα ίδια επαναλαμβάνονται τώρα, μετά από 15 χρόνια ο καλύτερος πληρώνεται, παίρνει περισσότερα χρήματα, οι καλύτεροι καθηγητές. Το οποίο προφανώς το στηρίζουν βάσει αποτελεσμάτων. Αυτό είναι γελοίο. Ο καλύτερος δάσκαλος αν πληρώνεται βάσει των τεστ, ποιος είναι ο υπεύθυνος γι' αυτά τα τεστ, για τα αποτελέσματα; Είναι ένας δάσκαλος ή είναι όλοι αυτοί που προηγήθηκαν και συνεισέφεραν στην εξέλιξη ενός ανθρώπου που έφερε αυτά τα αποτελέσματα;

Αυτές είναι πολύ φθηνές και ηλίθιες απόψεις που γεννήθηκαν εδώ και 30 χρόνια από αυτή τη λογική του GERM που περιέγραψε πριν στον κόκκινο κύκλο ο Pasi. Η τυποποίηση, η μέτρηση των πάντων στην εκπαίδευση, αγνοώντας και αδιαφορώντας ότι είναι μία προσπάθεια ανθρώπινη η εκπαίδευση η οποία γεννάται από αυτή τη σχέση, τη διάδραση μεταξύ σπουδαστών και μαθητών συλλογικά.

Δεν υπάρχει μέρος στον κόσμο που να έχει πετύχει αυτό το μοντέλο. Αντίθετα, οπουδήποτε έχει υπερισχύσει, οπισθοδρομεί και το σύστημα και τα πάντα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Το επόμενο ερώτημα νομίζω, αν δεν κάνω λάθος, θα μου το πείτε και οι δύο, λέει αν δεν έχετε τέτοιο ερώτημα, ποιους τρόπους το εκπαιδευτικό κίνημα και οι εκπαιδευτικοί στα σχολεία αντιδρούν, αντιστέκονται, με ποιες πρακτικές ακυρώνουν αυτές τις πολιτικές και εν τέλει πώς μπορούμε να αντιδράσουμε από την καθημερινή πράξη στο σχολείο, στην τάξη, στην κοινωνία, νομίζω ότι λίγο – πολύ περιγράφηκε. Δεν ξέρω αν έχει να προσθέσει κάποιος κάτι πάνω σε αυτό.

Οπότε προχωράω στο επόμενο. Απευθύνεται προς τον κύριο Sahlberg. Αν κατάλαβα καλά, θέσατε ως μία προϋπόθεση αλλαγής του εκπαιδευτικού συστήματος τον επαγγελματισμό των εκπαιδευτικών. Μιλήσατε για Master όλων των εκπαιδευτικών. Στην Ελλάδα, η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών δεν είναι η ίδια, δεν έχουμε όλοι το ίδιο σημείο εκκίνησης και ίσως αυτό να αποτελεί ένα εμπόδιο για να πείσουμε την κοινωνία ότι οι θέσεις, οι προτάσεις μας κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση, είναι το ερώτημα.

Εγώ απλά θα βάλω στοιχείο σε αυτό ότι οι έλληνες εκπαιδευτικοί είναι σε πολύ υψηλό βαθμό εκπαιδευμένοι, με δική τους πρωτοβουλία γιατί πέρα από το βασικό πτυχίο, η μέριμνα της πολιτείας σε αυτή την κατεύθυνση απουσιάζει ή έχει καταργηθεί τουλάχιστον από το 2010 με το που σταμάτησε οποιαδήποτε μορφή κεντρικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

Δεν ξέρω αν υπάρχει κάποιο σχόλιο.

A. GAVRIELATOS: Συγγνώμη, Pasi, που παρεμβαίνω. Τα προσόντα όμως των δασκάλων έχουν σημασία. Υπάρχει λόγος. Η επαγγελματική, η συνεχής επαγγελματική κατάρτιση έχει πολύ μεγάλη σημασία σαν όπλο. Αυτό που βλέπουμε σε πολλές χώρες, ειδικά στους συντηρητικούς πολιτικούς, προσπαθούν να δημιουργήσουν αυτή την εντύπωση ότι ο οιοδήποτε μπορεί να διδάξει γιατί χρειάζεται να έχεις ένα παιδικό μυαλό.

Στην πανδημία το είδαμε αυτό. Θέλαμε να ανοίξουν τα σχολεία όχι για να έρθουν, θέλανε να ανοίξουν τα σχολεία όχι για να μάθουν οι μαθητές αλλά για να προχωρήσει η οικονομία. Η διδασκαλία είναι μια πολύ σοβαρή δουλειά και δεν μπορούν όλοι να διδάξουν, ο οποιοσδήποτε.

Τα προσόντα λοιπόν έχουν σημασία. Η επαγγελματική μάθηση έχει σημασία. Έχουν προσπαθήσει να υποβαθμίσουν τις σπουδαιότητα των προσόντων και αντ' αυτού, άμεσα ή έμμεσα υπονομεύουν και το στάτους το δικό μας το οποίο δεν το θέλουν ψηλά, οπότε τελικώς μπορούν να κάνουν ό,τι θέλουν.

Αν δεν έχουν ένα υψηλό στάτους, αν δεν έχουν σημασία τα προσόντα, γιατί να τους πληρώσουμε περισσότερα, καλύτερα; Είναι παιδιάστικο πράγμα το να διδάσκεις παιδάκια. Άρα, λοιπόν, σκοπός μας είναι όντως να προωθήσουμε και την ιδέα των προσόντων, να τη στηρίξουμε.

Λόγω της κατάστασης που αντιμετωπίζουμε τώρα, η κυβέρνηση θέλει να εισαγάγει όλα αυτά τα προγράμματα στα οποία και καλά δήθεν θα εντάξει τους καθηγητές που δεν έχουν τα επαρκή προσόντα, που δεν είναι καλά εξοπλισμένοι. Το θέμα λοιπόν των προσόντων είναι πολύ ευαίσθητο και προσοχή πώς το υπερασπιζόμαστε.

Σε κάθε περίπτωση, είναι ουσίας και όσο πιο καλά εξοπλισμένος, όσο περισσότερα προσόντα έχει ένας, τόσο καλύτερα θα είναι τα αποτελέσματα τα οποία θα μπορέσουμε να φέρουμε. Και να μην τους αφήσουμε να υπονομεύσουνε αυτή την αντίληψη περί προσόντων.

P. SAHLBERG: Να προσθέσω ακόμα κάτι γιατί η ερώτηση συμπεριέλαβε και μία παραδοχή, αν θέλετε, ότι είναι δύσκολο στην Ελλάδα να πείσει κανένας τους πολιτικούς ότι οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται μία υψηλή ακαδημαϊκή εκπαίδευση την οποία ήδη πιθανόν να έχουνε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Όλοι οι εκπαιδευτικοί στην Ελλάδα είναι κάτοχοι πανεπιστημιακού πτυχίου, όλοι. Από κει και πέρα όμως, ενώ οι κυβερνήσεις επενδύουν σε ένα τύπου συλλογή προσόντων ακόμη και ως προϋπόθεση διορισμού όπως αποδείχθηκε με το τελευταίο σύστημα διορισμών, αυτό εναπόκειται στην ατομική ευθύνη του καθενός και απουσιάζει πλήρως με αποτέλεσμα φυσικά να αντανakλά και τις οικονομικές ανισότητες οι οποίες υπάρχουν και να απουσιάζει πλήρως, επαναλαμβάνω, ένα σταματήσει η κεντρική επιμορφωτική δράση, ουσιαστική, όχι κάποια διαδικτυακά προγράμματα με αστέιο πολλές φορές δυστυχώς περιεχόμενο.

Απουσιάζει αυτή η δράση εκ μέρους της πολιτείας. Δηλαδή υπήρχε επιμόρφωση των εκπαιδευτικών διετής, η οποία έχει καταργηθεί εδώ και 13 χρόνια, που ήταν με την ευθύνη της πολιτείας, αντί να επεκταθεί για όλες τις ειδικότητες.

Και το αποκτήσει κάποιος Master είναι σαφώς δικός του κόπος, δικά του έξοδα γιατί είναι πληρωμένα τα μεταπτυχιακά και φυσικά, αυτό πάλι εις βάρος της προσωπικής ζωής εννοείται. Ένας διαρκής αγώνας δηλαδή που δεν έχει και την ανάλογη αντιμετώπιση σε τελική ανάλυση. Αυτό το βάζω σαν πλαίσιο για να ξέρετε πώς ακριβώς γίνεται η συλλογή των προσόντων στην Ελλάδα.

Είναι όμως κάτοχοι πανεπιστημιακού πτυχίου όλοι. Αν και τελευταία γίνεται απόπειρα να ενταχθούν και απόφοιτοι κολλεγίων με θολό τοπίο εκπαίδευσης μέσα στην εκπαίδευση.

P. SAHLBERG: Ναι, ναι, βεβαίως.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: I don't know, Mr. Sahlberg, if you would like to comment it or you had something to add.

P. SAHLBERG: Όχι, όχι. Με καλύψατε. Μπορούμε να προχωρήσουμε στην επόμενη ερώτηση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ωραία. Εδώ στη φόρμα της υποβολής των ερωτημάτων, δεν βλέπω κάποιο άλλο ερώτημα. Βλέπω ένα ερώτημα τώρα, το είχα δει προηγουμένως που απευθύνεται προς τον κύριο Sahlberg. Πόσο σημαντική είναι κατά τη γνώμη σας η προεπιλογή των εκπαιδευτικών, πριν τη φοίτησή τους στο πανεπιστήμιο και οι σπουδές με ενσωματωμένο μεταπτυχιακό;

P. SAHLBERG: Ναι, είναι ένα ερώτημα αυτό. Θα πω. Πιστεύω το πρώτο κομμάτι είναι πόσο σημαντικός είναι ο έλεγχος ποιότητας για να μπει κανείς στο πανεπιστήμιο. Και στα φιλανδικά πανεπιστήμια αν έχεις την πολυτέλεια να επιλέξεις τους σωστούς ανθρώπους στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το θεωρούμε πάρα πολύ σημαντικό.

Και βέβαια, γιατί αυτοί είναι αυτοί που θα είναι δια βίου διδάσκοντες και αν κάποιος το αγαπά αυτό, ως επιλογή, συνεχίζουμε να έχουμε αιτούντες που θέλουν να ακολουθήσουν περαιτέρω σπουδές και αν μπορούμε να επιλέξουμε από μια μεγάλη δεξαμενή υποψηφίων αυτούς που πραγματικά θέλουν να γίνουν διδάσκοντες, αυτό είναι πολύ σημαντικό. Αυτό ισχύει παντού, σε όλες τις χώρες για να διασφαλίσουμε ότι μπορούμε να επιλέξουμε και να βρούμε αυτούς τους ανθρώπους που πραγματικά στη διδασκαλία μπορούν να είναι επιτυχημένοι διδάσκοντες.

Και δεν είναι απαραίτητα αυτοί που έχουν τα καλύτερα ακαδημαϊκά αποτελέσματα στο γυμνάσιο, στο λύκειο δηλαδή, αλλά γιατί μπορούμε να έχουμε διδάσκοντες που δεν είναι οι καλύτεροι ακαδημαϊκά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αλλά είναι εξαιρετικοί διδάσκοντες.

Ο Angelo νομίζω ότι μίλησε γι' αυτό. Αν θέλουμε να δούμε το επάγγελμα του δασκάλου ως ένα ανώτατο επάγγελμα του επιπέδου της αρχιτεκτονικής και της ιατρικής, πρέπει να διασφαλίσουμε ότι οι διδάσκοντες

τυγχάνουν αυτής της καλής εκπαίδευσης στα πανεπιστήμια και βέβαια, η συζήτηση για το μισθό είναι ένα άλλο θέμα.

Το ανέφερε και ο Angelo ότι οι μισθοί των δασκάλων φθίνουν. Είναι κατώτεροι των απαιτήσεων του επαγγέλματος. Και όταν αυτό συμβαίνει είναι κακό. Το φιλανδικό παράδειγμα είναι επίσης καλό γιατί οι άνθρωποι μας ρωτάνε γιατί στη Φιλανδία έχουμε δέκα φορές περισσότερους αιτούντες για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Είναι ένα πρόγραμμα που ακολουθούν όλοι οι διδάσκοντες και είναι μεταπτυχιακό και πολλοί από αυτούς που διδάσκουν τώρα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση έχουν ήδη πολλές φορές σπουδάσει οικονομικά, ιατρική κλπ. Οπότε δημιουργούμε ένα ανταγωνισμό σε αυτό το επάγγελμα συγκρίνοντάς το με πολύ ανώτατα άλλα επαγγέλματα και έχουμε και βαθμό Master's όπως και άλλες σχολές.

Κάποτε το Master's δεν ήταν για όλους. Τώρα, βασικά είναι ο βασικός ακαδημαϊκός βαθμός πλέον που μπορεί να έχει κανείς, να έχει δηλαδή κάποιος διδακτορικό και έτι περαιτέρω. Το να έχεις Master's σήμερα είναι σαν να έχεις Bachelor πριν από 30 χρόνια. Οπότε πρέπει ως επάγγελμα να συνεχίζουμε αυτό το ρυθμό ακαδημαϊκής ανέλιξής μας.

Αν μπορούμε να το κάνουμε αυτό, θα πετύχουμε πολύ περισσότερα πράγματα. Δεν είναι εύκολα και στη Φιλανδία τα πράγματα είναι πολύ πιο δύσκολα. Το '70 και το '80 είχαμε τη συζήτηση ότι οι δάσκαλοι έπρεπε να έχουν Master's σαν το ελάχιστο. Υπήρχαν πολιτικοί αγώνες, υπήρχαν όμως και ακαδημαϊκά επιχειρήματα που έλεγε ότι δεν πρέπει να το κάνουμε αυτό αλλά βλέποντας τα πράγματα πριν από 25 χρόνια και τώρα, βλέπουμε ότι ένας από τους λόγους που η Φιλανδία μπόρεσε να κάνει πολλά πράγματα στο σχολικό της σύστημα που η Νορβηγία ίσως και η Σουηδία δεν μπόρεσαν να κάνουν, είναι ότι δεν είχαν την ίδια ιδέα ότι έπρεπε να αναβαθμίσουν και να ανεπίξουν συνεχώς το επάγγελμα του δασκάλου.

Και βλέποντας το μέλλον νομίζω ότι δεν είναι εύκολο βέβαια αυτό να συμβεί, ούτως ή άλλως, αλλά είναι ένα από τα πράγματα που νομίζω ότι είναι κρίσιμο για το μέλλον του επαγγέλματός μας και για το μέλλον γενικότερα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Το τελευταίο ερώτημα που βλέπω και απευθύνεται και στους δύο μέσα είναι ποια είναι η θέση σας για το ChatGPT στο πλαίσιο του Σχολείου για όλους.

A. GAVRIELATOS: Θανάση, τώρα μιλάμε για το ChatGPT. Είναι σημαντικό θέμα, βέβαια. Η τεχνολογία, η τεχνητή νοημοσύνη είναι ένα σημαντικό θέμα και φυσικά η εμπειρία με τον COVID υπογράμμισε περισσότερο το ρόλο της τεχνολογίας. Και τι ρόλο μπορεί να παίξει αυτή στην εκπαίδευση, στο μέλλον. Δεν θα σταματήσουμε τον αυξανόμενο ρόλο της τεχνολογίας στην εκπαίδευση.

Η τεχνολογία έχει σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση. Το θέμα είναι πώς τη διαχειριζόμαστε και την ελέγχουμε έτσι ώστε να βοηθήσουμε την εκπαίδευση όπως πρέπει αντί ουσιαστικά να την υπονομεύουμε. Και ο λόγος που το λέω είναι επειδή το ChatGPT, η τεχνολογία, η τεχνητή νοημοσύνη, η υπολογιστική, εμπλέκουν διάφορους φορείς για να κερδίσουν από την εκπαίδευση.

Πρέπει λοιπόν να εδραιώσουμε παραμέτρους, να θέσουμε όρια που να τεθούν από τις κυβερνήσεις για τις τεχνολογίες και να διασφαλίσουμε ότι οι δάσκαλοι θα βρίσκονται στην καρδιά της ανάπτυξης και της τεκμηρίωσης του ρόλου της τεχνολογίας στην εκπαίδευση. Είναι ένα μεγάλο ζήτημα αυτό.

Πριν φύγω από το Education International πριν από έξι μήνες, προσπαθήσαμε να σκεφτούμε και να αναπτύξουμε μια στρατηγική και είπαμε ότι ο καλύτερος τρόπος να διαχειριστούμε αυτό, έναν κόσμο που αλλάζει συνεχώς, είναι οι πολιτικοί και οι κυβερνήσεις να δημιουργήσουν διαδικασίες και συμβουλευτικές επιτροπές για να οριοθετήσουν τη διακυβέρνηση όλου αυτού, γιατί παίζουν διεθνείς παίκτες.

P. SAHLBERG: Και αν μπορώ να προσθέσω εδώ, συμφωνώ με τον Angelo. Θα ήταν σοφό επίσης να εντάξουμε και τους νέους σε αυτή τη συζήτηση γιατί ξέρουν καλύτερα από μας τι μπορεί να κάνει το ChatGPT. Δεν θα πρέπει να αγνοήσουμε λοιπόν σε αυτή τη συζήτηση τους νέους και τα παιδιά.

Θα ήθελα επίσης να πω το κάτωθι. Έχουμε δει την πρώτη έκδοση του ChatGPT που δημοσιοποιήθηκε τον Νοέμβριο και τώρα φτάνουμε στην τέταρτη γενιά που χρησιμοποιείται και κάνει εκπληκτικά πράγματα. Σε ένα χρόνο οι άνθρωποι λένε ότι αυτή η μηχανική μάθηση θα είναι δέκα φορές πιο αποτελεσματική και τα επόμενα χρόνια αυτή η ικανότητά της θα δεκαπλασιαστεί.

Μπορεί να έχουμε ένα μηχάνημα που να δημιουργεί σχέδια μαθήματος, που θα επιτρέπει στους δασκάλους να παρουσιάζουν κάποια πράγματα πολύ πιο ενδιαφέροντα απ' ό,τι οι ίδιοι θα μπορούσαν να το κάνουν, όσο σύνθετο κι αν είναι αυτό.

Επίσης δεν ξέρουμε, όπως είπε και ο Angelo, τι έρχεται και πώς θα είναι τα πράγματα μετά από τρία – τέσσερα χρόνια. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να κάνουμε αυτό που είπε ο Angelo, αντί παθητικά να περιμένουμε ότι κάποιος άλλος θα έρθει και θα πει στους δασκάλους τι να κάνουν με όλη αυτή την τεχνολογία.

Αυτό δεν είναι ο σωστός τρόπος. Πρέπει να είμαστε ενεργοί και να εμπλέξουμε όλους σε αυτή τη συζήτηση, πώς μπορούμε να εμπλέξουμε τις τεχνολογίες προς όφελος όλων μας. Όλοι νομίζω ότι έχουμε δεσμευτεί εδώ, στην Αυστραλία, και στην Ελλάδα, ότι τα παιδιά μας θα έχουν την καλύτερη γνώση για την τεχνολογία αλλά και τη δεοντολογία που πηγαίνει μαζί με την τεχνολογία.

Αυτό είναι πολύ σημαντικό να κατανοηθεί από όλους μας. Οι νέοι να κατανοήσουν τι μπορούμε και τι δεν μπορούμε να κάνουμε με αυτές τις τεχνολογίες και όχι μόνο η τεχνητή νοημοσύνη αλλά μιλάμε για ολόκληρη την τεχνολογία.

Συμφωνώ πλήρως με τον Angelo, αναμένουμε να δούμε τι θα είναι οι επόμενες γενιές ή εκδόσεις όλων αυτών των τεχνολογικών επιτευγμάτων και, πέρα από το ChatGPT, θα είναι και άλλες τέτοιες μηχανές μάθησης από άλλες εταιρίες. Και βλέπουμε ότι ζούμε σε μια εποχή που όλα αλλάζουν και όλα θα αλλάζουν συνεχώς. Και όπως είπε και ο Angelo, καλύτερα να είμαστε μέρος αυτής της συζήτησης, αυτού του διαλόγου παρά παθητικοί ακροατές.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Φτάσαμε στο τέλος. Τώρα, να κρατήσω από το τελευταίο σχόλιο βέβαια, ότι όλα, όλος ο τεχνολογικός εξοπλισμός, όλα τα τεχνολογικά εργαλεία, καλό είναι να είναι στη διάθεση του δασκάλου και όχι να υποκαθιστούν το δάσκαλο. Νομίζω ότι είναι το σημαντικότερο.

Και φυσικά, να ευχαριστήσω τόσο τον Pasi Sahlberg όσο και τον Άγγελο τον Γαβριελάτο για την πολύ σημαντική τους συμβολή στη δημόσια συζήτηση που έχει ανοίξει η Διδασκαλική Ομοσπονδία προσπαθώντας να μπολιάσει το συνδικαλιστικό της λόγο με όλη την επιστημονική γνώση.

Κρατάω βέβαια, πέρα από τις επιστημονικές θεωρήσεις, τη ρήση του Βαγγέλη ότι τα πάντα πετυχαίνονται με αγώνα και νομίζω ότι αυτό είναι το σημαντικότερο και αυτό έχουμε υιοθετήσει φυσικά στο κέντρο της δράσης μας, όσο δύσκολο κι αν είναι αυτό, με βάση τις κοινωνικές συνθήκες αλλά και με βάση αυτό που αναφερθήκαμε προηγουμένως, το ρόλο των ΜΜΕ, για να επανέλθω εκεί, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης που πολύ σωστά κάποιος έγραψε στο chat ότι δυστυχώς κατευθύνονται στο να ενισχύουν τον κοινωνικό αυτοματισμό και είναι αρκετά

δύσκολο να προσπελάσεις αυτό το τείχος το οποίο απαιτεί και πολλές οικονομικές δυνατότητες, αν γίνεται αντιληπτό το τι λέω.

Λοιπόν, εμείς κρατάμε την ελπίδα ότι ως Έλληνες εκπαιδευτικοί αλλά και ως παγκόσμια εκπαιδευτική κοινότητα, παλεύουμε για το καλύτερο, αυτό είναι δεδομένο, ερήμην των κυβερνητικών επιδιώξεων ή των επιδιώξεων των μεγάλων οργανισμών που περιεγράφηκε πολύ αδρά προηγουμένως από τον Pasi Salhberg ποιος είναι ο στόχος του κεφαλαίου για την εκπαίδευση.

Ευχαριστούμε για μια ακόμη φορά. Ελπίζουμε να σας δούμε από κοντά στην Ελλάδα, αφού και οι δύο έχετε την σχέση σας με την Ελλάδα και σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο έχει ξεπεράσει τις πολύ δύσκολες μέρες που διέρχεται αυτή τη στιγμή.

Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ